

Yeni Türkiye

Yazan : Dr. Alfred Sohn Rethel

(Deutsche Volkstümliche mecmuasının " Almanya ve Türkiye " hakkında çıkardığı 20 temmuz 1934 tarihli fevkalâde nüshasından tercüme)

— 1 —

Yeni Türkiye'nin simasında görünen bazı hatlar, bu devletin teğekkül tarzını ve mevcudiyetinin hakiki mana ve mahiyetini tayinde insanı aldatıyor. Yeni bu hatlara bakarak yeni Türkiye hakkındaki mütalealarımızı — Harbi umumi-denberi miktarı artan bir çok memleketlerde otoriter, ya hut diktatöryal bir rejim doğuran — muayyen ve müteselsil bir inkişafın çerçevesi dahilinde yürütmekle ve ona göre hükmümüzü vermekle bata ediyoruz. Böylece hatalı olarak bugünkü Türkiye'nin yaratıcı ve şefi Mustafa Kemal Paşanın yüksek büviyet ve şahsiyeti, ekseriya Mussolini, yahut Hitler ile mukayese ediliyor. Vakıa gerek şahsi ve gerekse siyasî hakımdan mübaheret muhakkak ve barizdir. Bununla beraber Türkiye'nin yeni şeklinin tarihi kıymet ve ehemmiyeti hakkında bir hüküm verebilmek için, Türk inkılabını Avrupa âleminin inkişaf yolundaki temayüllerinden esas itibariyle ayıran bir farkı tamamiyle anlamak mühim bir keyfiyettir.

Osmanlı imparatorluğunun harbi umumide parçalanarak inkişaf buluşu, millî esas ve temeller üzerinde Türkiye'nin tamamiyle yeniden kuruluşu : Hakikatte kurunu vustanın son bakayası ile alâkanın kesilişini ve Türkiye'nin modern tarih devresine girişini ifade eder. Mustafa Kemal hizmet ve rolü kendisinininkine tevafuk eden tarihî bir hüviyet ile mukayese etmek icap ederse bu hüviyet, ev İeviyette Napoleon olabilir, yahut daha iyisi Robespierre ile Bonapartın tek bir şahısta birleşmiş bir hüviyeti olabilir.

Büyük Türk devlet adamının giriştiği hareket, tamam ve kat'i bir ihtilâl hareketidir. O daha ip tidadanberi anlamıştı ki Türkiye, ancak modern Avrupa devletlerinin şekil ve cibazını benimseyip aldığı takdirde kurtarılabilir. Türkiye'nin Avrupalaştırılmasını eski imparatorluğun "gayri millî, çerçevesi içinde tahakkuk ettirmek isteyen ittihat ve terakki komitesi genç Türklerin fikir ve telâkki sinden ayrılan Gazi, bu yarım yolda Türkiye'yi Avrupalaştırmaya saitle emperyalist istismara sürüklemekten başka bir netice elde edilemeyeceğini takdir etmişti. Gazinin hedef ve gayesi, Türk milletine millî istiklâlini tam olarak kazandırmak ve onun Avrupa derecesinde yükselmesini kendi kudreti, kendi millî varlık ve kabiliyeti üzerine kurmak idi. Türk milleti bu inkişafın mevzuu " objekt, değil, onu vazeden bir fâil ve âmil "subjekt, olmak matlup idi. İşte bu sebeplerdir ki, harpte eski osmanlı imparatorluğu mağlûp ve muzmahlî olunca, bu hâdisede Gazi, mukadder ve gayri kabili içtinep hazin bir akıbeti değil, müsbet yeni bir başlangıç ile hedef ve gayesine ulaşmak imkânı gören yegâne adamdı. Bu musp görüşe sahip olan Gazi, kâfi derecede kudret elde edince saltanat ve hilâfet ilga, din ve devlet işlerini yekdiğerinden tefrik işleri büyük siyasî ehemmiyette işler idi, Bu işleri yapmakla Gazi, bu temelden yıkış hareketini, "tamamlanmış tarihi bir emri vaki, haline soktu. Revölüsyoner bir hareketle millî enerjiyi kurtarmak fikriyle cezri bir tarzda parlamenter demokrasiyi kurdu, yani devletin teşkilâtı esasiesine temel ve kaide olmak üzere kendi riyaseti altında Ankarada büyük millet

meclisini açtı. Bu meclis bugün hâlâ mevcut ve mer'idir. Türk milletinin millî uyanışı da aynen Fransız ihtilâli kebirinde müttehit Avrupa Reaktionuna karşı açılan istiklâl muharebelerinde millî şuurun doğuşu gibi olmuştur. Fena bir surette tesliih ve teçhiz edilmiş, eski püskü giymiş ve dört sene süren umumi harpten yorgun çıkmış Türk askerlerinin Mustafa Kemal'in idaresinde Sakarya muharebelerinde ve İzmirin istirdadında gösterdikleri kahramanlık; esas itibariyle Bonapartın İtalya seferlerinde çullar giyinmiş ve aşıktan bitap düşmüş olan Fransız ihtilâlinin Natonalgardistleri ile mürteci koalisyonun o zamanki başı olan Avusturyaya karşı ihraz ettiği zaferlerin aynidir, yani her ikisinde de büyük ve destanî bir kahramanlıkla yeni bir devlet kurulmuş, yeni bir devir açılmış ve bir millet doğmuştur. Yalnız Napoleon'dan daha akıllı ve âkibetendis olarak Mustafa Kemal Paşa kendi inkılâpçı ve milliyetçi hedefinden zerre kadar iohıraf etmemiştir. Mustafa Kemal ihraz ettiği büyük muzaferiyetten sonra bütün ön Asya için bir rehberlik rolünü kabul etmesi zımnında Arap ve islâm âleminin kendisine yapılan teklifleri reddetmiştir. Onun gaye ve hedefi, memleketinin hudutları içinde mahdut ve muayyen kalmıştır.

Zaferden sonra aynen birinci konsül gibi Gazi de, islahatçı bir vazî kanun olarak kendini iç vazifelere verdi. Bu vazî kanun içinde mer'i olan esas : Eski ve dinî an'anelere istinat eden hukukî ve hayatî nizamları değiştirmek ve Avrupalı manada bir burjuva cemiyetinin temellerini kırmak olmuştur. Bu gaye ve hedef : Yeni bir hukuku medeniyeye vazî eski medreselerin lâğu, yeni usuldeki umumî tahsilin mecburî tutuluşu, kurânın hatıra için tahsil ve neşir ve tamimi mutad olan Arapça ve Farsça jısanları yerine devlet mekteplerinde Avrupa lisanlarının okutulması, Türk lisanının cenebi kelimeleaden tasfiyesi, kurânın türkçeye tercümesi, islâmî ibadetin Türk dili ile icrası suretiyle tahakkuk ettirildi. Bunlardan başka şunlar da vücade getirildi : İlk tahsilden sonra devam edilmez üzere sanayi mektepleri açılarak buralarda el sanayii, büyük sanayi ve ziraat için ustalar yetiştirildi. Lâtiha harfleri kabul ve tatbik edildi, kadına hürriyet ve serbesti verilerek umumî hizmet ve vazifelere kabul edildi ve mesleki faaliyetlerinin inkişafına yol açıldı.

Bilhassa büyük mikyasta şümullü ve muvaffakiyetli bir enstitü teşkilâtı olan ve "Halkevleri, denilen müesseseler, bütün şehirler ile kasabalarda ve hemen her köyde kurularak okuma salonları, neşriyat servisleri, talim ve terbiye kursları ve sergileri, tiyatro temsilleri, içtimai muavenet faaliyet ve hizmetleri ile ve tamamen yeni bir fikrî teğekkülün kültür merkezi olarak cemiyetin ve gençliğin yükseltilmesi ve yetiştirilmesi içinde vazife aldı.

Siyasî uzak görüşü ile Mustafa Kemal, halk sporunun, Türk milleti gibi uzun müddet dinî bağlarla âtil kalmış olan bir millet için fevkalâde terbiyevî ve revölüsyoner bir ehemmiyet ve manası olduğunu da tanıdı ve bunu tatbik ve tamim etti. Avrupa kıyafeti kabul olundu. Bunlardan başka filmin, radyonun, matbuat

— Gerisi üçüncü sayfede —

Mersin-Antalya yolunda

[Seyahat hatıraları]

— 6 —

Mersin iskelesindeyiz. (Mersin) nin bir çok iskelesi var. Yok ticareti dahiliye iskelesi, hariciye bilmem nesi; gümrük iskelesi, flân diye ... Siz bunlardan, sadece gümrüğün bulunduğu iskeleye gideceksiniz. Oraya gidince de nüfusunuzu verip hemen polise kayıtt ettirmek lâzım. Yoksa, vapura binmek mümkün olamaz.

Mersin denizi; oynak ve cilveli bir deniz. Beyaz köpüklü dalgalar sonsuz bir müsabakaya çıkmışlar gibi oynayıp kaçıyorlar? Mübarek Akdeniz !.. Ne zaman sahillerine gelsem; ne zaman koca gemilerle kendisini geçmek mecburiyetinde kalsam; yüreğim âdeta yerinden oynar ?..

Bir defa, — hiç unutmam — Yunanistanın cenubundaki Mataban burnunu dolayırken öyle müthiş dalgalara tutulmuştum ki .. Kocaman gemi, âdeta bir limon kabuğuna dönmüş ve dalgalar üzerinde sekmeye başlamıştı. Bir defa da, İyoyen denizinde, bu ele, avuca sığmayan denizin öyle bir sillesini yemistik ki, hepimiz neye uğradığımızı şaşırmış; Ve Allaha sığınmaktan, tevbe ve istiğfar getirmekten başka çare bulamamıştık?!

Açık Mersin limanında cilvelaşan deniz.İşte böyle sinsi ve müthiş bir denizdir!.. Sonra, ben ne zaman denize gelsem, kulağında muttasıl, üstad Fikretin : [Deniz kadın gibidir?.. Hiç inanmak olmaz, ha!?..] sözü akisler yapar. (Deniz kadın gibi imiş!.. Deniz kadına lenzermiş, ha!..)Diyerek bir gemiye veya sandala bindiğimiz zaman içli içli söylenir ve derin düşüncelere dalarım...

Elimde iki bavul ile iskeleye doğru geldiğimi gören bir kayıkcı hemen yanıma yaklaştı. (Vapurumu gideceksiniz?.. Beyim, Ben sizi götürüyem. Müsaade edin, çantanızı alayım..) Dedi. Çantaları aldık. Elimizi kolumuzu sallaya sallaya iskeleden içeriye girdik ve şöyle bir yürümek istedik.

Arkamızdan bir ses : (Dur efendii!.. Nereye gidiyorsunuz?!).. Bizi çağıran polis imiş. Dönünce gördük.(Ne istiyorsunuz?) diye sordum.

Bir az içeri gelin de konuşalım!..Dediler..Hüviyeti mi,nereye hittiğimi sordular. Söyledik. MeğerseTürkiyemiz dahilinde seyyahot bayağı zor bir şeymiş!?

Baksanıza !... Ben Öz Türk olduğum halde o kadar hitabe uğradım ki!..Hem de nihayetünihaye (Mersin) den (Antalya) ya kadar gidip geleceğim!.. Bunun : bu kadar uzun tetkiklere, üzüntülere değer bir tarafı var mı? bilmem ki!?

Ne ise, bolis kaydını yaptıktan sonra güç belâ sandala atladık. Ve başladık açılmağa ... Allahım, bu ne sert, bu ne biçimsiz hava idi böyle ?!.. Kayığımız bir batıp bir çıkıyordu. Üstelik, kayıkcımız çabuk gitmek için bir de yelken açmağa kalkışmasını mı ?... Aman !.. dur !.. filan deyinceye kadar baktık ki yelken açılvermiş ... açılvermiş, amma, mübarek açılırken az daha hepimizi denize süpürecekti ... Çünkü rüzgârın yaman bir sillesini yiyen yelkeniniz, azemetli bir tavur ile kabarır ve şişirken, — tipki bir baba hindi gibi kanatlarını yerlere sürüklemek istercesine —, bir kenadını bizim üzerimizden geçirmeğe kalkışmasını mı ?..

Kimde can kaldı, pek bilmiyorum. Fakat, ben, kafamı, vücudumu bin zorlukla eğerek güç bela kayığın içine saklanabil-

ŞEHİR HABERLERİ

Nüfus işleri

Cumartesi gününden itibaren mahallelerde adlar yazılacak

Afkannu mucibince şehir içinde ve köylerde mevcut doğum, ölüm ve kayıtsız evlenme gibi gizli nüfusların belediye tarafından hazırlanılan bir cetvele kayıt ve nüfus müdürlüğüne verileceği ve muamelelerin burada ikmalinden sonra sahiplerine birer hüviyet cüzdanı verilmesi hakkında tertihat alındığı evvelce yazılmıştı.

Cumartesi gününden itibaren mahallelerde bu işin yapılmasına başlanacak ve 15 teşrinievvel kadar ikmal edilmiş olacaktır.

Halkımızın evlerine gelecek olan memurlara azamî kolaylık göstermeleri kendi menfaatleri iktizesındandır.

Bu müddetin bitimından sonra vukubulacak bu gibi müracaatlar için para cezası verilmek suretiyle yapılacaktır.

Koşu yerinde

Yakında tribünün yapılmasına başlanacak.

Vilâyet bütçesine koşu yerinde tribün yapılması için on bin liralık bir tahsisat konulduğu yazılmıştı.

Vilâyet bütçesi tasdik edilerek gönderilmiş olduğundan yakında yapılmasına başlanacak ve son bahar At koşularının icra edileceği güne kadar ikmal edilmesine çalışılacak ve bu suretle halkımız bu tribünlerden koşuları seyretmek imkânını elde etmiş olacaktır.

İdare heyeti

İdare heyeti dün öğleden sonra Vali vekili Osman Nuri beyin reisliği altında toplanmış ve bir kısım evrak üzerinde müzakerelerde bulunarak kararlar vermiştir.

Tahta perde ve barakalar yıktırıldı

Kocavezir mahallesinde oturan Hatice ve Süleymana âit tahta baraka ve saraf Süleyman efendinin evi civarındaki tahta perde belediye encümeninin verdiği karar üzerine dün atfaiye neferleri vasıtasıyla yıktırılmıştır.

Açıkta kalan memurları yetiştirmek için

Öğrendiğime göre, memurun kanununda tadilat yapılacaktır. Meri kanun divanı muhasebat umumî heyetince tetkik,yapılacak tadilat tesbit edilmiştir. Divanın yapılması muvafık görüldüğü tadil ler arasında memurin kanununu birinci maddesindeki "Açıkta kalmış memurlar mevcut oldukça bunların derecelerinde veya bir derece dununda münhal memuriyetle haricden memur alınmaz," fırsak bulunmaktadır. Bu fıkrata tabikatta karışıklıkları mu cip olmaktadır.

Binaenaleyh bu, mevcut memurlardan liyakat itibariyle tarife müstahak olanların tarifelerine mani olmayacak şekilde tadil edilecektir.

dim. Hayır hayır !.. saklandım değil, kapaklandım acanım, kapaklandım !.. Diğer yolculara ne oldu ? Onları artık göreceğim halde değildim, amma, galiba, bir ikisi yelkenia hisminden kurtulamamış; her halde bir parça dayak yemiş olacaktı ...

Allahım, dahâ önümüzde epice mesafe vardı. Ta vapura kadar nasıl gidecektik ?..

Maden oğlu Ragıp

İş Bankası

Onuncu yıldönümü Mersin'de merasimle kutlandı

İş Bankasının onuncu yıldönümü münasebetiyle evvelki gece Mersin Belediye bahçesinde bir toplantı tertip edilmiştir.

Bu toplantıya Adanadan ve Tarsustan da birçok zevat aileleri ile birlikte davet edilmişlerdi. Daha saat dokuz varamadan bahçede kadın, erkek sekiz yüze yakın davetli bulunuyordu. Davetliler,Banka müdürleri ve memurları tarafından karşılanıyor ve masalarına kadar götürülüyor ve zengin bir surette hazırlanmış olan büfede izzat ve ikram ediliyorlardı.

Saat tam dokuzda istiklâl marşıyla merasime başlandı. Bundan sonrada hep bir ağızdan Cumhuriyet marşı söylendi. Ve eğlenceler başladı. Davetliler sabaha kadar bu eğlencelere devamla hoş bir gece geçirdiler.

Bahçede yapılmış olan ve üzerinde Gazim'in ve büyüklerini; zin büstleri ve resimleri bulunan bir timsalin bir tarafındaki haritanın üzerinde iki büyük elektrik ampulüyle 924 senesin de bankanın yalnız Ankara ve İstanbulda iki merkezi bulunduğu ve diğer taraftaki harita üzerinde ve yine ampullerle gösterilmiş, bankanın muhtelif vilâyet ve kazalarda kırk dokuz şubesi bulunduğu göze çarpıyordu.

Mersine Adanadan giden davetliler dün sabah şehrimize dönmüşlerdir.

Çifttihan kaplıcasından şikâyet

Bir okuyucumuz Çifttihan kaplıcasına giden müşterilerden gazetelerdeki ilân hilâfına olarak fazla oda ve yatak ücreti alındığı gibi yiyecek ve içecek gibi maddelerinde maliyete fiyattan çok fazlaya satıldığından şikâyet etmektedir.

Okuyucumuzun şimdilik kısaca yazmış olduğumuz bu şikâyetine Niğdenin muhterem Valisi Ziya beyin dikkatini nazaran çekereziz.

Rüşdiye mezunları orta mektep mezunu sayılıyor.

İşgal esnasında yanan mekteplere devam edenlerin, tasdikname, şahadetname olmak üzere Maarif vekâletine yaptıkları müracaatlar devam etmektedir. Ve kâlet, bu mektepleri o zaman ki vaziyetini tetkik ederek müracaatta bulunanlara icap eden cevapları verecektir.

Rüşdiye mektepleri mezunlarının orta mektep mezunu sayılmaları Maarif vekâletince vilâyetlere tamim edilmiştir. Rüşdiye mezunu memurların sicilleri ona göre tadil edilecektir.

Bu son karar üzerine memlekette bir çok memurlar istifade etmektedir.

Ücretli memurların maaşı

Ücretli memurların Ağustos maaşları Maliyeye tamamen verilmiştir.

Maliye memurlarını tahkir etmiş

Seyhan parkı müsteciri Fazıl Bey maliyenin alacağından dolayı basılıatını haciz eden memurlara bağnıp çağırarak suretiyle hakarette bulunduğu ve bu suretle orada oturan müşterilerin de istirahatını bozduğu görülmüş ve hakkında kanunî takibat yapılmağa başlanmıştır.

Kıbrıs

Suni diş fabrikası

Lárnakada bir Yahudi — N tarafından tesis edilme — mu Suni diş fabrikası yakını — O hyacaktır. — e bilim

Fabrikada çalışacak Dev — hendislerle usta başları — T güne kadar Filistinden — işiğiği gelecekleri söyleniyor. —

Bu fabrikanın günde — işiğiği imyal edip kullanışlı — itim yacağı tahmin edilmekte —

Makinecin aksami — Lâdn gelmiştir. Bu makine — işiğiği işledilecek ve günde — in hisle kişi çalışabilecektir. —

Bundan başka daha — dağılı hudi sanatkarlarının Külti — vü cekleri ve adanın muay — seleno yerleriade fabrika kuruc — di. Z ber verilmektedir. —

Hacı Abdullah — Bayazıtın durumu — Tek

Dün ağır ceza mahkemesinde — Teriksiz köyünden Meh — üçüktü dürmekten suçlu ve mevkuf dos — Apdullah ile karısı Fazile — üştü. mekten suçlu ve mevkuf — din duruşmaları yapılacağı — yalı

Fakat mahkemece istene — tufekleri emanet me — mezun bulunması dolayısı — derilmediğinden ve Beyazıtın b — kiında da Ceyhana yazılma — Güle reye cevap gelmediğinden — duruşma da başka günler — tıfada kılmiştir. —

Kamyon ve arabada kalarak ölen

Sugediği mahallesinde — Sak Ahmet oğlu şoför Ali — ekinde olduğu 120 numaralı — Derunkale mahallesinde — ölm Mehmet oğlu dokuz yaş — İsmaille çarpırmış ve ağır —

yalanlamıştır. Hemen — Boru kaldırılan çocuğa lazım — öyü k daviler yapılmış ise de — rın tesirinden kurtulma — kes yarım saat sonra ölmüş — an kö

Cumhuriyet müddei — niyo muavinlerinden Nevzat — ağıni me tabibi Hamit Bey — bi hastaneye giderek muay — üttün tetkikat yapmış ve ölmüş — ya mülmesiae izin vermişler — kiliyi

Şoför Ali adliyede — Ar çekildikten sonra tevkif — kınıni Ş Karataşın Yenice — mer Hacı oğlu Ömer sürmekte — aresi öküüz arabasının devrilm — eürdür tekerlekler altında kalmış — eürdür den ve karından aldığı yar — ürdü tesirile ölmüştür. —

Mahalline giden Com — ald müddei umumi muavinler — r. Şeref ve hükümet tabibi — Beyler muayene ve tabkika — inin miş ve hadisenin bir kaza — tğın since vukua geldiğini tesbit — rku rek cesedin gömülmesine — bi verilmiştir. —

Gaziantep Baytar mü — rin di

Gaziantep baytar müdürü — bey mezuniyette şehrimize —

Kendisine polis su — zı

vermiş.

Sabıkahlardan Hasan — nd keriya, kendisine polis su — rerek bazı icraata kalkış — tal yakalanmış ve hakkında — y bir zabıtlı Cumhuriyet — gir umumiliğine teslim edilmiş — rik

Agfa filimlerinin — vil

Her çeşitten, en — zelerini çok ucuz — yatla;

Foto Coşkundandır —

EDEBİLİRSİNİZ

